

Rapport onderzoek Berkum Energieneutraal

November 2021

Berkum Energieneutraal

Datum 22 november 2021
Titel Rapport onderzoek Berkum Energieneutraal

Inhoud

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding onderzoek	3
1.2	Werkwijze en respons	3
1.3	Rapportage	4
2	Duurzaamheid en Berkum Energieneutraal	5
2.1	Mening over duurzaamheid	5
2.2	Project Berkum Energieneutraal	6
2.3	Informatie over Berkum Energieneutraal	6
2.4	Meepraten over Berkum Energieneutraal	7
3	Energiesysteem	8
3.1	Oplossingen en zorgen	8
3.2	Keuze energiesysteem	8
4	Huurders	11
4.1	Informatieverstrekking verhuurder	11
4.2	Zorgen	11
4.3	Slotopmerkingen huurders	12
5	Woningeigenaren	13
5.1	Verantwoordelijkheid	13
5.2	Redenen niet meedoen Berkum Energieneutraal	13
5.3	Hulp bij energiezuinig maken woning	15
5.4	Verwachting van Berkum Energieneutraal	16
5.5	Financiering isolatie	17
5.6	Slotopmerkingen woningeigenaren	17
	Bijlage	19
	Kenmerken respondenten	19

1 Inleiding

1.1 Aanleiding onderzoek

Met 'Berkum Energieneutraal' wordt in Berkum al een aantal jaren gewerkt aan een energieneutrale wijk. De Stichting Duurzaam Berkum doet dit samen met mensen uit de wijk, woningcorporaties, de gemeente Zwolle en andere partijen. Stichting Duurzaam Berkum bestaat zelf ook uit wijkbewoners. Onder andere de Wijkvereniging Berkum en de ledenvereniging VV Berkum zijn hierbij aangesloten.

Men is bezig met het ontwikkelen van een plan voor de komende jaren. Hiertoe is een subsidie gekregen van de rijksoverheid. Het is de bedoeling dat alle gebouwen in de wijk in 2028 energiezuinig zijn gemaakt. Dit kan door bijvoorbeeld isoleren en zonnepanelen. Berkum Energieneutraal wil dat het voor inwoners zo makkelijk en goedkoop mogelijk wordt om hun huis te isoleren. De komende jaren gaat Berkum Energieneutraal hier verder mee aan de slag. De subsidie van het rijk helpt hierbij.

Dit betekent niet dat inwoners van Berkum nu snel van het aardgas af moeten. Eerst wordt bekeken wat de beste manier is om het aardgas te vervangen, door verschillende energiesystemen te vergelijken. In 2022 is deze vergelijking klaar. Dan wordt de wijkbewoners gevraagd wat volgens hen de beste oplossing is. Daarna volgt nog een formeel besluit van de gemeenteraad en moet er nog veel worden geregeld. Het duurt dus nog een aantal jaren voordat de overstap op een nieuw energiesysteem kan worden gemaakt.

Stichting Duurzaam Berkum en gemeente Zwolle vinden het belangrijk van zoveel mogelijk wijkbewoners hun mening te horen, om te gebruiken als input voor het vervolg van Berkum Energieneutraal. Daartoe is een onderzoek uitgevoerd onder de huishoudens in de wijk Berkum.

1.2 Werkwijze en respons

Het onderzoek heeft zowel schriftelijk als online plaatsgevonden. Alle huishoudens in de buurten Berkum, Brinkhoek en Veldhoek (in de wijk Berkum) hebben een brief met vragenlijst en retourenvelop ontvangen, met het verzoek de vragenlijst ofwel schriftelijk ofwel online in te vullen. Per huishouden is dus één uitnodiging / brief verzonden. In totaal zijn er 1929 huishoudens aangeschreven, met Stichting Duurzaam Zwolle en gemeente Zwolle als gezamenlijke afzenders. De vragenlijst is opgesteld door beide partijen gezamenlijk.

Van de 1929 huishoudens hebben er 706 meegewerkt aan het onderzoek door de vragenlijst (grotendeels) in te vullen en terug te sturen. Hiervan hebben er 329 online meegedaan en 377 schriftelijk. Het betreft in totaal een respons van 37%. De respons is ruim voldoende om met een betrouwbaarheidsniveau van 95% uitspraken te kunnen doen.

Datum 22 november 2021
Titel Rapport onderzoek Berkum Energieneutraal

1.3 Rapportage

In dit rapport worden de uitkomsten van het onderzoek uiteengezet. Bij sommige vragen is gecontroleerd of er verschillen in uitkomsten zijn naar bepaalde achtergrondkenmerken van het huishouden of de situatie. Alleen wanneer relevante verschillen zijn geconstateerd, zijn deze vermeld.

Naast dit rapport zijn er afzonderlijke rapporten uitgebracht met uitkomsten van bewoners van huurwoningen (huurders) en met uitkomsten van woningeigenaren.

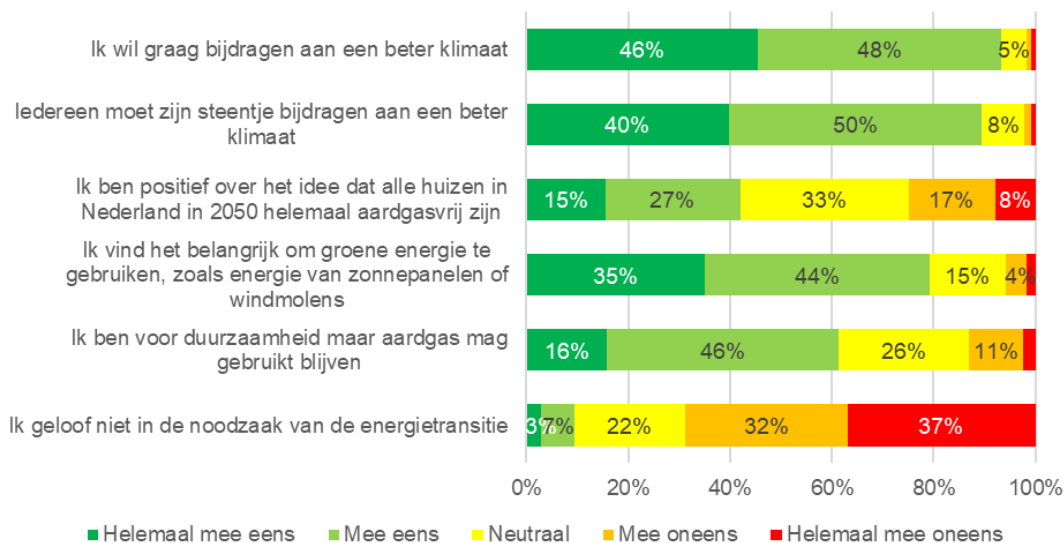
Antwoorden op open vragen zijn in een afzonderlijke bijlage aan de opdrachtgever verstrekt. In het rapport is soms een korte bloemlezing of interpretatie van de open antwoorden weergegeven.

2 Duurzaamheid en Berkum Energieneutraal

2.1 Mening over duurzaamheid

De inwoners van Berkum hebben eerst een aantal stellingen beantwoord waaruit naar voren komt hoe zij aankijken tegen duurzaamheid. Daaruit blijkt dat de meeste Berkumers graag bijdragen aan een beter klimaat en van mening zijn dat een ieder zal moeten bijdragen aan een beter klimaat. Ook vindt een grote meerderheid (79%) het belangrijk om daarbij groene energie te gebruiken. De noodzaak van de energietransitie wordt door het merendeel (69%) ingezien. Ruim de helft van de inwoners van Berkum is weliswaar voor duurzaamheid, maar vindt dat aardgas gebruikt mag blijven worden; 12% is het daar niet mee eens. Ruim twee vijfde van de Berkumers staat er positief tegenover dat in 2050 alle huizen in Nederland aardgasvrij moeten zijn, 25% zegt niet positief over dat idee te zijn, de rest is neutraal.

Figuur 1 Stellingen over duurzaamheid

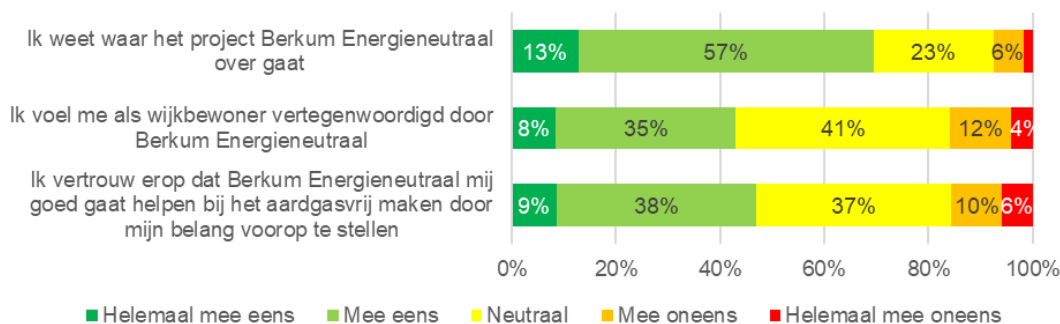
De stelling 'ik geloof niet in de noodzaak van de energietransitie' wordt minder ontkennend beantwoord door bewoners van koopwoningen (71%) dan door huurders (48%). Ook is hierin een verschil te zien tussen de Berkumers van 65 jaar en ouder (61%) en de andere leeftijdsgroepen (77%).

Tussen de leeftijdsgroepen doen zich verder geen grote verschillen voor als we kijken naar welk deel het wel of niet (helemaal) eens is met de stellingen; wel zijn de Berkumers tot 45 jaar wat stelliger. Dat wil zeggen dat zij vaker (dan andere leeftijdsgroepen) aangeven het ergens *helemaal* mee eens of oneens te zijn.

2.2 Project Berkum Energieneutraal

De Berkumers hebben ook een aantal stellingen beantwoord over Berkum Energieneutraal (figuur 2). De meeste Berkumers (70%) weten waar Berkum Energieneutraal over gaat, maar voor 7% geldt dat (helemaal) niet. Bijna een kwart kan de stelling noch bevestigen noch ontkennen. Van de Berkumers voelt 43% zich vertegenwoordigd door Berkum Energieneutraal. Met 41% is een bijna even grote groep hierover neutraal; 16% ontkent zich vertegenwoordigd te voelen door Berkum Energieneutraal. Vergelijkbare uitkomst zien we bij de stelling 'ik vertrouw erop dat Berkum Energieneutraal mij goed gaat helpen bij het aardgasvrij maken door mijn belang voorop te stellen'. Dit wordt door 47% bevestigd, maar door 16% ontkennend beantwoord.

Figuur 2 Stellingen over Berkum Energieneutraal

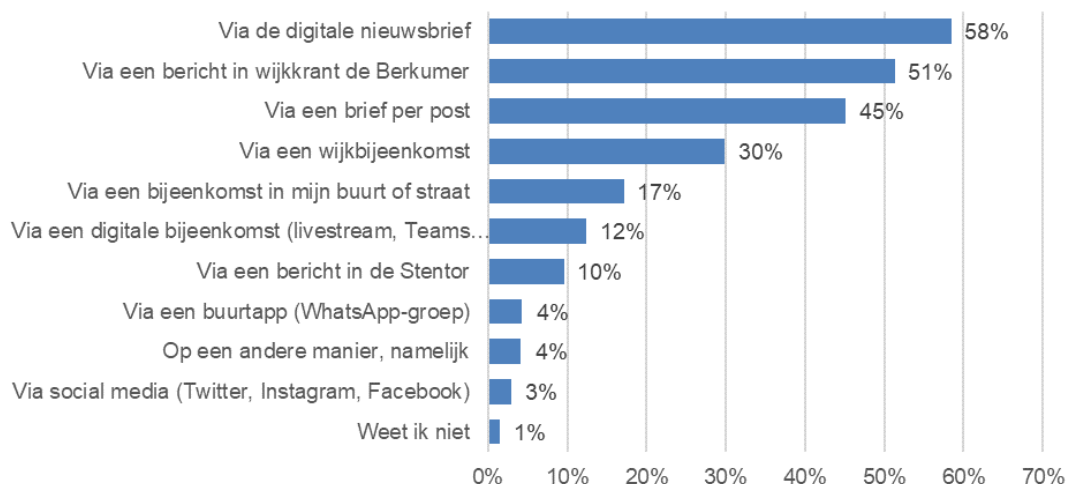
Kijkend naar leeftijd, zien we dat Berkumers van 65 jaar en ouder zich meer vertegenwoordigd voelen door Berkum Energieneutraal dan de jongere leeftijdsgroepen (49% eens / helemaal eens t.o.v. 39%).

Ook is een verschil te zien tussen bewoners van huur- en koopwoningen. Van de huurders weet 50% waar het project Berkum Energieneutraal over gaat (eens of helemaal eens), onder de woningeigenaren betreft dat 72%.

2.3 Informatie over Berkum Energieneutraal

De inwoners hebben aangegeven hoe zij informatie willen krijgen over Berkum Energieneutraal (figuur 3). Drie antwoorden komen hierin sterk naar voren: via de digitale nieuwsbrief (58%), via een bericht in wijkkrant de Berkumer (51%) en via een brief per post (45%). Een wijkbijeenkomst is voor 30% daarnaast ook een geschikte optie.

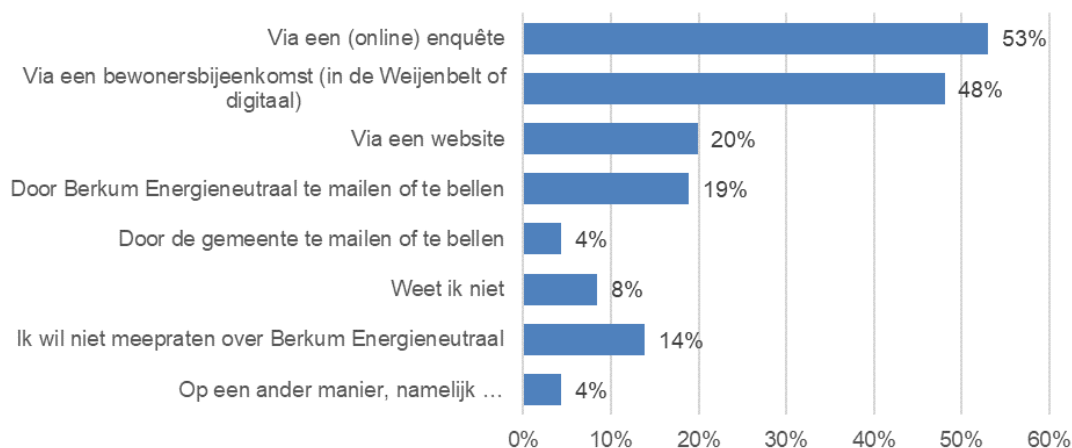
Figuur 3 Hoe wilt u informatie krijgen over Berkum Energieneutraal? (n=700)

2.4 Meepraten over Berkum Energieneutraal

Behalve naar het verkrijgen van informatie is ook gevraagd naar de wijze waarop men wil kunnen meepraten over Berkum Energieneutraal (figuur 4). Twee manieren genieten daarbij duidelijk de voorkeur, namelijk via een (online) enquête (53%) en via een bewonersbijeenkomst (48%).

Figuur 4 Hoe wilt u kunnen meepraten over Berkum Energieneutraal? (n=699)

Datum 22 november 2021
Titel Rapport onderzoek Berkum Energieneutraal

3 Energiesysteem

In 2050 moeten alle woningen in Nederland aardgasvrij zijn. Dit betekent dat we dan ook in Berkum een ander energiesysteem hebben om te koken, douchen en onze woningen te verwarmen. Hiervoor kunnen we verschillende duurzame energiebronnen gebruiken. Maar eerst zorgen we ervoor dat alle huizen zo energiezuinig mogelijk zijn, zodat we minder duurzame energie hoeven op te wekken.

3.1 Oplossingen en zorgen

De inwoners is gevraagd of zij weten welke oplossingen er zijn om aardgas te vervangen. Van hen zegt 73% dit te weten, 27% weet dat niet. De inwoners die oplossingen weten te noemen, noemen vooral de volgende oplossingen (in volgorde van meest naar minst genoemd):

- Warmtepomp / warmtenet
- Waterstof(gas)
- Zonne-energie / -panelen / -boiler
- Elektriciteit / elektra / elektrisch koken
- Windenergie
- Aardwarmte
- Kernenergie

De inwoners is ook gevraagd of zij zich zorgen maken over het vervangen van aardgas voor een ander energiesysteem, en zo ja waarover dat is. Meer dan de helft (56%) geeft aan zich zorgen te maken, voornamelijk om de volgende redenen:

- Kosten / betaalbaarheid
- Haalbaarheid
- Betrouwbaarheid
- Gedoe / werkzaamheden (in huis) / overlast
- Nog niet overtuigd van voordeel / geschiktheid nieuwe systemen
- Onduidelijkheid
- Capaciteit van het stroomnet
- Snelheid waarmee alles moet

Een compleet overzicht van alle gegeven antwoorden is te vinden in een afzonderlijke bijlage bij dit rapport.

3.2 Keuze energiesysteem

Aan de inwoners zijn 10 stellingen voorgelegd over zaken die een rol kunnen spelen bij de keuze voor een nieuw energiesysteem in Berkum (zie figuur 5). Als het gaat om installatiekosten of maandelijkse kosten, vindt het merendeel van de Berkumers dat deze zo laag mogelijk moeten zijn. Bijna niemand ontkracht dat.

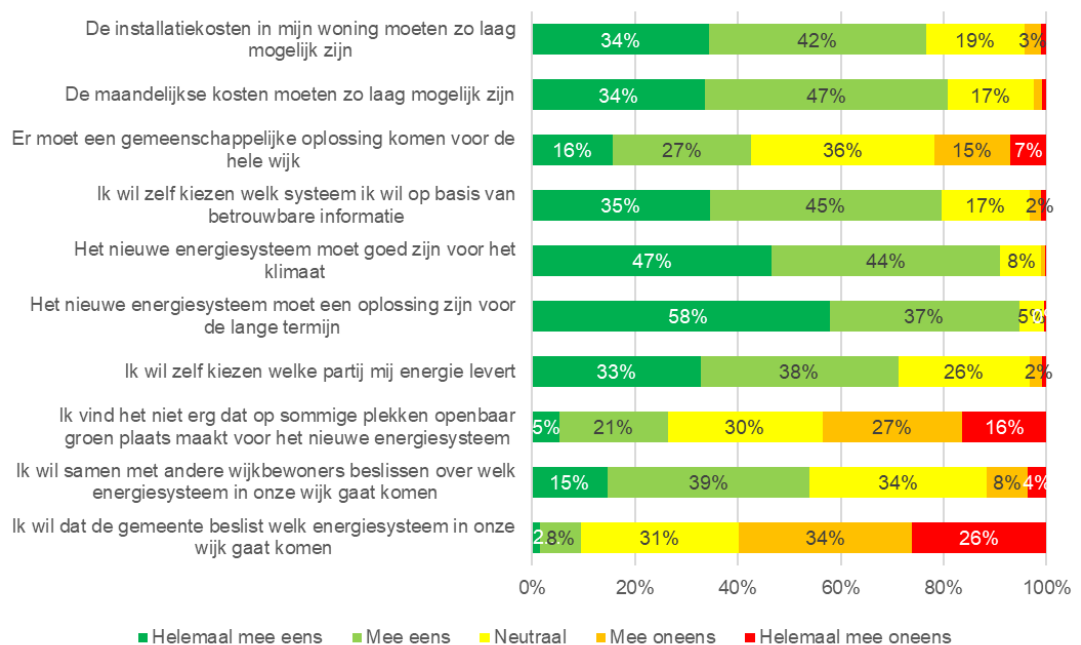

De Berkumers zijn meer verdeeld als het erom gaat of er een gemeenschappelijke oplossing moet komen voor de hele wijk: 43% bevestigt dit, maar 22% is het hier niet mee eens. De meeste Berkumers (80%) geven aan het ermee (helemaal) eens te zijn zelf een systeem te willen kiezen op basis van betrouwbare informatie.

Dat het nieuwe energiesysteem goed moet zijn voor het klimaat en een oplossing moet zijn voor de lange termijn, wordt door de grote meerderheid van de Berkumers (95%) beaamd. Nagenoeg niemand is het daar niet mee eens. Ook willen de meeste inwoners van Berkum zelf kunnen kiezen welke partij hen energie levert; 71% is het daar (helemaal) mee eens. Van de Berkumers zegt 26% het niet erg te vinden als het nieuwe energiesysteem op sommige plekken ten koste zou gaan van openbaar groen. Ruim twee vijfde zou dat wel erg vinden, 30% is neutraal.

De laatste twee stellingen gaan over wie beslist welk energiesysteem er in Berkum gaat komen. Uit de antwoorden kan worden opgemaakt dat men er eerder de voorkeur aan geeft dat samen met andere wijkbewoners te doen, en de beslissing niet te laten nemen door de gemeente. Ongeveer een derde oordeelt over beide mogelijkheden neutraal.

Figuur 5 Stellingen over zaken die een rol kunnen spelen bij de keuze voor een nieuw energiesysteem (n=692)

Een opvallende afwijking naar leeftijd is dat de stelling ‘ik vind het niet erg dat op sommige plekken openbaar groen plaats maakt voor het nieuwe energiesysteem’ sterker wordt ontkracht naarmate men jonger is. Van de Berkumers van 18 t/m 44 jaar is 61% het hier (helemaal) niet mee eens, onder 65-plussers geldt dat voor 36%.

Datum

22 november 2021

Titel

Rapport onderzoek Berkum Energieneutraal

De inwoners hebben kunnen aangeven of er nog andere zaken zijn die zij belangrijk vinden bij de keuze voor een nieuw energiesysteem, die in de stellingen niet zijn genoemd. Hierop heeft 37% bevestigend geantwoord en genoemd welke zaken dat zijn.

De antwoorden zijn vrij uiteenlopend. Wat hierin onder andere naar voren komt: rekening houden met bouwjaren van de huizen, betrouwbaarheid van een nieuw systeem, mogelijke (geluids)overlast door nieuw systeem, onderscheid maken tussen diverse woninggroepen of gebieden, betaalbaarheid voor iedereen, mogelijke subsidies, behoefte om niet van aardgas af te gaan en nieuw systeem niet ten koste laten gaan van openbaar groen. Het complete overzicht met gegeven antwoorden is in het bezit van de opdrachtgever.

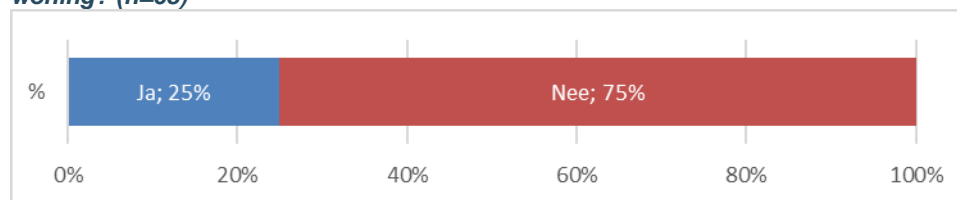
4 Huurders

Van de respondenten die de vragenlijst hebben ingevuld, geeft 10% aan in een huurwoning te wonen. Aan deze huurders zijn twee vragen gesteld.

4.1 Informatieverstrekking verhuurder

Als eerste is gevraagd of de huurders vinden voldoende informatie te krijgen van de verhuurder over het aardgasvrij maken van de woning (figuur 6). Van de huurders zegt 25% dat dat het geval is, 75% zegt niet genoeg informatie te krijgen.

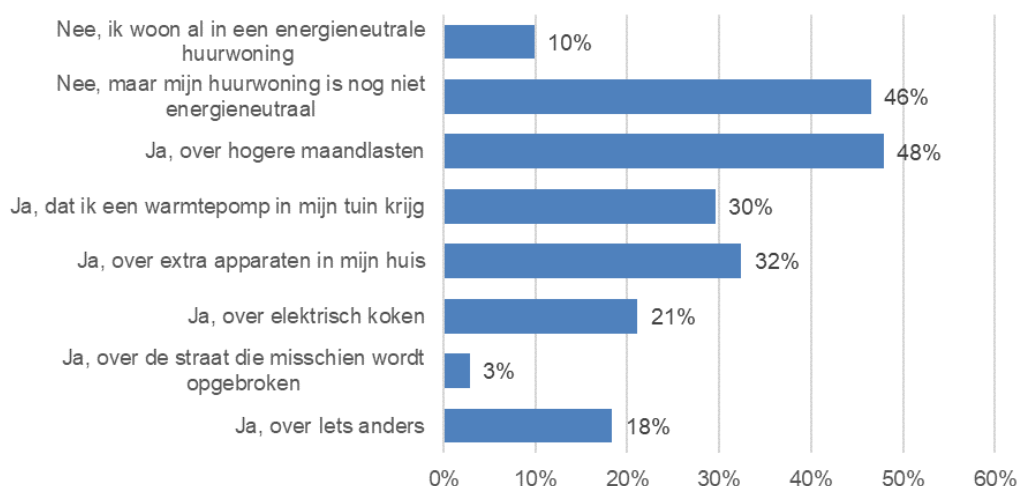
Figuur 6 *Krijgt u genoeg informatie van uw verhuurder over het aardgasvrij maken van uw woning? (n=68)*

4.2 Zorgen

De huurders hebben verder aangegeven of zij zich zorgen maken over wat er moet gebeuren in hun woning om deze aardgasvrij te maken, en waarover dan (figuur 7). Meer dan de helft (56%) maakt zich hierover geen zorgen, maar bij 46% is de woning nog niet energieneutraal. De huurders in Berkum die zich zorgen maken, hebben vooral zorgen over hogere maandlasten (48%). Ook het in huis krijgen van extra apparaten (32%) of het in de tuin krijgen van een warmtepomp (30%), baart zorgen. Elektrisch koken is voor 21% bovendien iets wat zorgelijk is.

Figuur 7 *Maakt u zich zorgen over wat er moet veranderen om uw woning aardgasvrij te maken? (n=71)*

4.3 Slotopmerkingen huurders

De huurders hebben de gelegenheid gekregen nog slotopmerkingen te maken. Een aantal van hen heeft hier gebruik van gemaakt. Hun opmerkingen zijn:

- CO2 reductie verplicht stellen, elke m2 bebouwing verplichten te vervangen door "groen", waterstofgas informatie verstrekken, de mogelijkheden, kernenergie (aanpassing aan infrastructuur in bekabeling), opslag energie (overproductie zonnepanelen/windmolens).
- Dak Berkumstede benutten.
- Dat er geen groen verwijderd wordt voor het vervangen van de aardgas.
- Dat het nog steeds tocht en kiert ondanks het toekennen van een B label door de woningcorporatie.
- Geef keuzemogelijkheden op tijd door aan huurders. Neem geen overhaaste beslissingen, laat de grootvervuilers zoals industrie eerst eens energieneutraal worden. Dat zet zoden aan de dijk.
- Het is fantastisch wat u wilt bereiken maar de kosten moeten te dragen zijn voor mensen met een kleine portemonnee.
- Houd ons svp goed op de hoogte.
- Ik heb geen antwoord op alle vragen.
- Ik hoor SWZ geheel niet hierin. Appartement Erasmuslaan (voorheen Berkumstede, Wissel) zijn waardeloos geïsoleerd en het interesseert hen niks dat huurders balen. Spouw van 1976 is dus niks, geen vloerisolatie etc.
- Ik vind dat overal de kolom "Niet van toepassing" ontbreekt.
- Ik wens alle mensen veel sterkte en wijsheid om hier over te beslissen. Het zal wel weer lang duren. Ze dronken een glas en alles bleef zoals het was .
- Ik zou wel informatie willen van deltaWonen wat zij willen doen en wat dat voor mij betekent qua kosten.
- Krijgen ouderen en gehandicapte mensen extra steun bij omgaan met energie en apparatuur?
- Nee wordt toch wel beslist
- Onze woning is al heel goed geïsoleerd.
- Open zijn.
- Succes gewenst.
- Toen mijn woning energieneutraal werd gemaakt mocht ik kiezen of ik wel of niet van het gas af wou. Ik heb geweigerd!! Mocht het zover komen dat het gas er toch af gaat vind ik niet dat er kosten hiervoor van mijn rekeningen zijn!!! Ik ben tegen het feit dat we van het gas af moeten en vindt niet dat met daartoe gedwongen mag worden!
- Waar ik sedert 5 juli 2021 woon, kan ik alleen inductie koken. Verwarming dmv boiler.
- Wij willen graag een meer coöperatieve opstelling van de woningcorporatie. Nog geen voorstellen ontvangen.
- Zal ik niet meer meemaken, ben 84.
- Zou het niet weten. Ben 85 jaar en dan gaan deze dingen meer aan mij voorbij!

5 Woningeigenaren

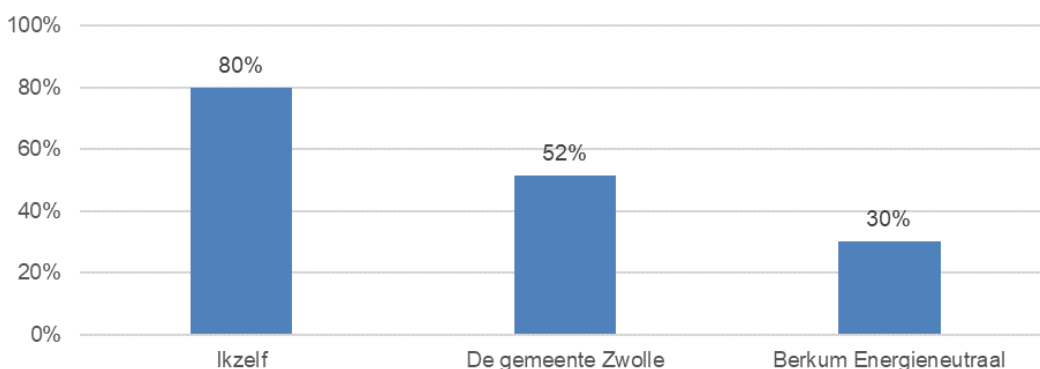
Inwoners met een koopwoning moeten er zelf voor zorgen dat de woning klaar is om aan te sluiten op het nieuwe energiesysteem. De eerste stap hierin is te zorgen dat de woning minder energie verbruikt. In het project Berkum Energieneutraal wordt een plan gemaakt om de hele wijk hiermee te helpen, met als doel om samen de wijk beter en voordeliger aardgasvrij te maken.

Van de respondenten heeft 90% een koopwoning. Aan hen zijn een aantal vragen voorgelegd over het aardgasvrij en energiezuinig maken van de woning.

5.1 Verantwoordelijkheid

Het merendeel van de eigenaren /bewoners van koopwoningen in Berkum (80%) is van mening zelf verantwoordelijk te zijn voor het aardgasvrij maken van de eigen woning (figuur 8). Naast die eigen verantwoordelijkheid zien woningeigenaren ook een verantwoordelijkheid voor de gemeente (50%) en in mindere mate voor Berkum Energieneutraal (30%).

Figuur 8 Wie is volgens u verantwoordelijk voor het aardgasvrij maken van uw woning? (n=619)

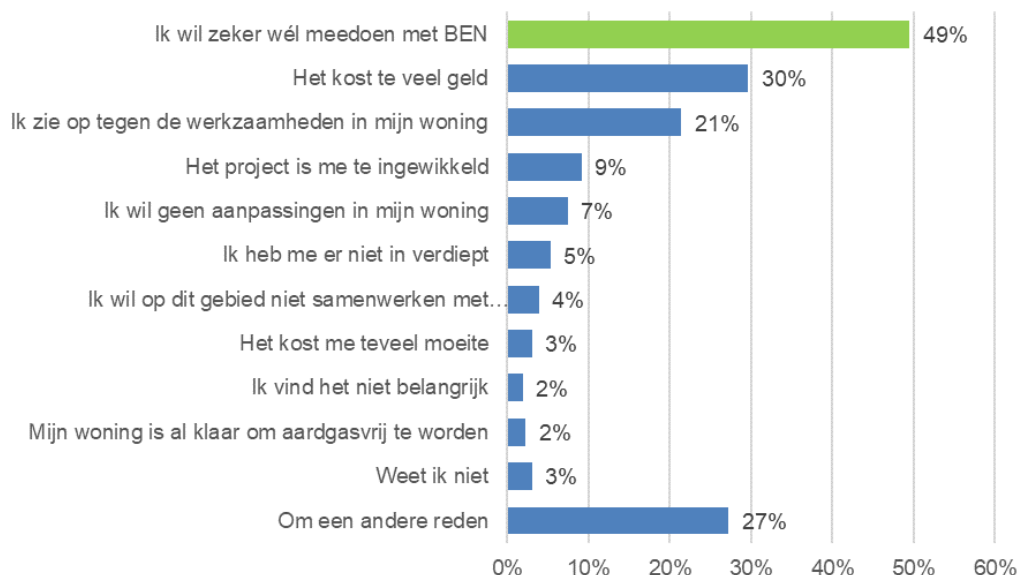

Naarmate men jonger is, is men meer van mening dat de gemeente Zwolle (ook) verantwoordelijk is voor het aardgasvrij maken van de woning; onder inwoners van 18 t/m 44 jaar geldt dit voor 70%, onder 65-plussers voor 42%.

5.2 Redenen niet meedoen Berkum Energieneutraal

De woningeigenaren hebben kunnen aangeven wat voor hen redenen zijn om niet mee te doen met Berkum Energieneutraal (figuur 9). Daarbij heeft bijna de helft (49%) gezegd wél mee te willen doen met Berkum Energieneutraal. Redenen om niet mee te doen met Berkum Energieneutraal zijn voor woningeigenaren vooral dat het te veel geld kost (30%) en dat zij opzien tegen de werkzaamheden in hun woning (21%).

Figuur 9 Wat zijn voor u redenen om niet mee te doen met Berkum Energieneutraal bij het aardgasvrij maken van uw woning? (n=621)

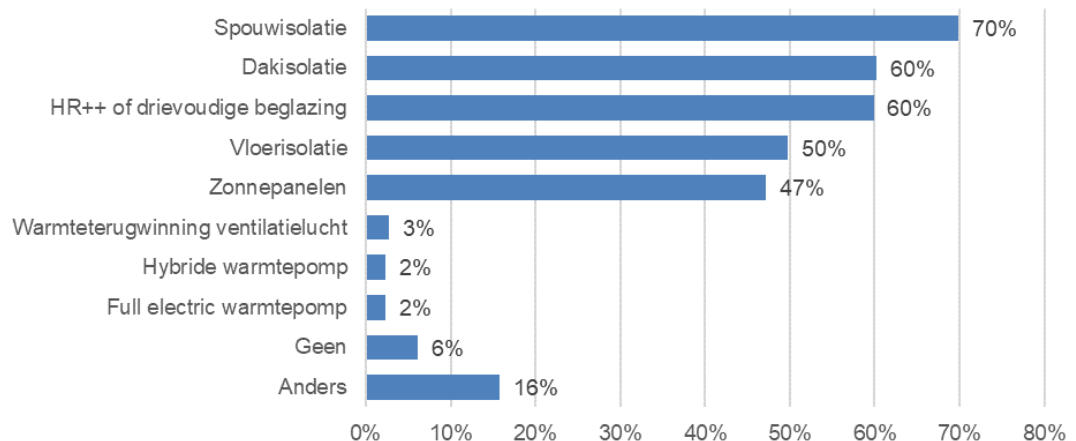

Onder de categorie 'Om een andere reden' heeft men diverse andere redenen genoemd, waarvan de meeste genoemde redenen zijn:

- Als het een gedwongen keuze is / als eigen regie wordt ontnomen / als ik niet zelf kan kiezen;
- Nog teveel onduidelijkheid in de plannen BEN / toegevoegde waarde BEN nog niet zichtbaar / onvoldoende vertrouwen in BEN;
- Wil eerst (algemene) ontwikkelingen afwachten, nu nog geen keuze maken;
- Leeftijd: investeringen niet meer haalbaar / niet meer lonend;
- Geen voorstander van aardgasvrij worden;
- Woning is al aardgasvrij / zelf al maatregelen genomen;
- Woning is te oud / niet geschikt om energiezuinig en aardgasvrij te maken;
- Plannen om te verhuizen.

De woningeigenaren is gevraagd welke maatregelen zij in hun woning al hebben genomen (of welke al aanwezig zijn) om energie te besparen (figuur 10). De getroffen maatregelen betreffen voornamelijk isolatie (spouw-, dak- of vloer-) en HR++ / drievoudige beglazing. Bij bijna de helft zijn zonnepanelen aangeschaft. Van de woningeigenaren zegt 6% dat er in de woning geen maatregelen zijn getroffen. Onder 'anders' worden verschillende maatregelen genoemd, en met name: zuinig zijn met energie, zonneboiler, inductie- / elektrisch koken, hout-/pelletkachel, vloerverwarming, dubbelglas, sedumdak, energiezuinige ketel, ledverlichting.

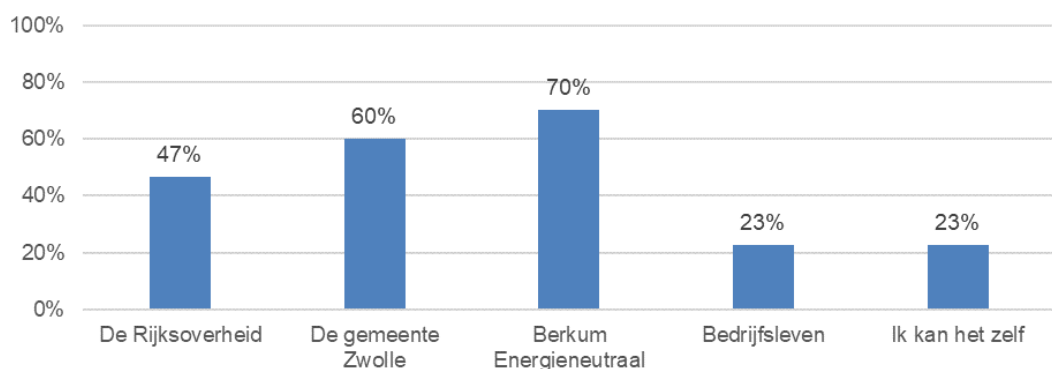
Figuur 10 Welke maatregelen hebt u al genomen (of zijn al in uw woning aanwezig) om energie te besparen? (n=621)

5.3 Hulp bij energiezuinig maken woning

Op de vraag van wie de woningeigenaren hulp willen bij het energiezuinig maken van hun woning, geeft 70% aan hulp te willen van Berkum Energieneutraal (zie figuur 11). Daarnaast wil men vooral hulp van gemeente Zwolle (60%), en in iets mindere mate van de Rijksoverheid (47%). Bijna een kwart (23%) zou ook hulp willen van het bedrijfsleven en een even grote groep zegt helemaal geen hulp te willen.

Figuur 11 Van wie wilt u hulp bij het energiezuinig maken van uw woning? (n=612)

De woningeigenaren is gevraagd hoe Berkum Energieneutraal kan helpen bij het energiezuinig maken van hun woning (figuur 12). Drie antwoorden springen eruit: door advies te geven dat past bij de eigen situatie (71%), door informatie te geven over de mogelijkheden (67%) en door een goede prijs te regelen bij bedrijven (58%). Voor ruim een derde kan Berkum Energieneutraal ook helpen door samen te werken met mensen in de buurt van de woningeigenaar. Het geven van een lening die voordeliger is dan van een bank, lijkt 16% ook een manier waarop Berkum Energieneutraal kan helpen. Onder het antwoord ‘anders, namelijk’ is “subsidie regelen” het meest genoemd.

Figuur 12 Hoe kan Berkum Energieneutraal u helpen om uw woning energiezuinig te maken? (n=620)

5.4 Verwachting van Berkum Energieneutraal

Wat verwachten woningeigenaren van Berkum Energieneutraal / Stichting Duurzaam Berkum? Uit de antwoorden hierop lijkt op te maken dat Berkum Energieneutraal in veel opzichten iets kan betekenen voor de woningeigenaren (zie figuur 13). Het meest verwacht men dat Berkum Energieneutraal de woningeigenaren op de hoogte houdt van de plannen (82%) en plannen maakt die ook echt goed zijn voor de wijkbewoners (73%). Ander veel voorkomende verwachtingen zijn dat men bij Berkum Energieneutraal terecht kan voor informatie, dat Berkum Energieneutraal de mening van de woningeigenaren inbrengt bij de gemeenteraad en dat het acties opzet die helpend zijn bij het energiezuinig maken van de woning.

Figuur 13 Wat verwacht u van Berkum Energieneutraal / Stichting Duurzaam Berkum? (n=619)

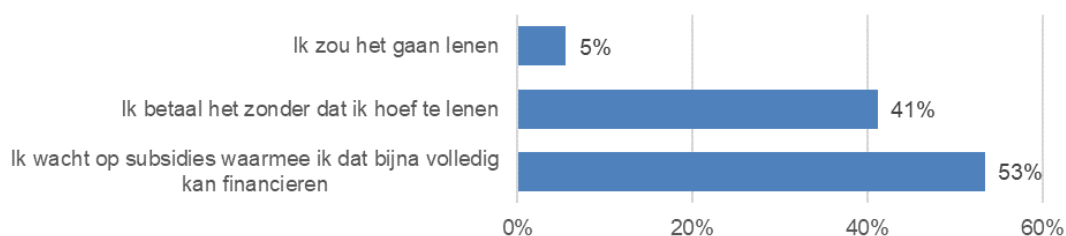

5.5 Financiering isolatie

In het voorgaande is al gebleken dat kosten die gepaard gaan met het energiezuinig maken van een woning, een issue kunnen zijn. Op de vraag hoe men isolatie van de woning te zijner tijd wil betalen, antwoordt 53% dit (grotendeels) te willen financieren vanuit toegekende subsidies (zie figuur 14). Twee vijfde van de woningeigenaren zegt deze kosten zelf te betalen zonder te hoeven lenen; 5% zou hiertoe wel gaan lenen.

Figuur 14 Het isoleren van uw huis kost geld. Daarna hebt u een lagere energierekening. Hoe zou u de isolatie van uw woning willen betalen als het zover is? (n=588)

5.6 Slotopmerkingen woningeigenaren

De woningeigenaren is de gelegenheid geboden nog iets mee te geven aan de Stichting Duurzaam Berkum of de gemeente en zij hebben nog een slotopmerking kunnen maken. Alle antwoorden zijn in een afzonderlijk bestand verstrekt aan de opdrachtgever. De volgende antwoorden geven een redelijk beeld van de gegeven antwoorden.

- Alles hangt af van subsidies die het financieel mogelijk maken!
- Als de overheid beslist dat wij van het aardgas af moeten, zouden de kosten hiervan ook bij de overheid moeten liggen.
- Als je boven de 70 jaar bent krijg je de investering nooit meer terug.
- Het gaat niet alleen om energie. Het gaat om mensen!
- Het is goed dat er veel overleg is en ik heb respect voor het werk van de Stichting Duurzaam Berkum.
- Hoe wordt het buitengebied meegenomen in de plannen?
- Ik ben en blijf zelf baas.
- Ik heb alle vertrouwen in de technische evaluatie van het team t.a.v. keuzes voor de energietransitie. Ik verwacht wel iets meer financiële ondersteuning vanuit verkregen subsidies of bemiddeling namens de wijk bij leveranciers om tot een gunstigere prijs te komen, dan dat ik tot dus ver heb gezien..
- Ik heb beperkt vertrouwen in een wijkgebonden initiatief wat niet ingebed is in maatregelen die (rijks)overheid en gemeente nemen. De complexiteit van de energietransitie is te groot om dat op een dergelijke kleine schaal zelfstandig uit te voeren. Daarnaast verwacht ik dat een dergelijk initiatief een hogere kostenniveau oplevert dan een initiatief op gemeente of rijksoverheid niveau. Berkum is wat betreft de energievoorziening geen eiland!

Datum

22 november 2021

Titel

Rapport onderzoek Berkum Energieneutraal

- Ik vind de doelstelling van BEN een prima initiatief, ik weet alleen niet of de tijdelijk realistisch is gezien alle ontwikkelingen. Ik hoop en verwacht ik dat er een oplossing/ voorstel kan komen voor alle bewoners van Berkum en dat er mogelijke subsidies zijn voor diegene die het nodig heeft.
- Ik vind het een lastige materie en mis concrete info hoe wij onze woning kunnen aanpassen. Daarbij maak ik me ook zorgen over de waarschijnlijke kosten die alle aanpassingen met zich mee gaan brengen.
- Ik vind het heel belangrijk dat wij als wijk zelf beslissen over wat we als energiesysteem gaan gebruiken.
- Jullie lopen voor de troepen uit. Dit grote energieprobleem is lokaal niet op te lossen. Dat moet landelijk!
- Kijk echt naar een oplossing voor de lange termijn.
- Succes!
- U kunt niet van ons verwachten dat wij ons in de schulden steken om ons huis energiezuiniger te maken.
- Verduurzamen is belangrijk, maar dit moet niet ten koste gaan van mensen, de omgeving of je woonplezier.
- Wij hebben al verschillende aanpassing in de woning al gedaan, om van het gas af te gaan vinden wij te grote stap omdat wij al met pensioen zijn.
- Wij gaan/moeten van het gas af, maar in veel landen van Europa gaan ze op dit moment aan het gas!
- Zolang er nog geen goed (lees energiebesparend) alternatief is voor verwarmen d.m.v. gas zie ik geen noodzaak om van het gas af te gaan en afhankelijk te worden van 1 energievorm.
- Zorg ervoor dat evt. besluitvorming transparant is. Dit zorgt voor draagvlak.
- Zorg voor een aanbod dat zo goed is dat iedereen uit zichzelf mee wil doen. Verval vooral niet in (indirecte) drang en dwang.

Datum

22 november 2021

Titel

Rapport onderzoek Berkum Energieneutraal

Bijlage

Kenmerken respondenten

Leeftijdsgroep	n	%
t/m 44 jaar	117	17%
45 - 64 jaar	245	37%
65 jaar en ouder	309	46%
Totaal	671	100%

Geslacht	n	%
Man	502	74%
Vrouw	177	26%
Anders	2	0%
Totaal	681	100%

Bouwjaar woning	n	%
Alleenstaand	79	13%
Alleenstaand met kind(eren)	10	2%
Samenwonend zonder kind(eren)	306	50%
Samenwonend met kind(eren)	209	34%
Anders, namelijk ...	6	1%
Totaal	610	100%

Wat is uw hoogst afgeronde opleiding?	n	%
Geen schoolopleiding afgerond	2	0%
Basisonderwijs	10	2%
Vmbo, onderbouw havo/vwo, mbo niveau 1	73	11%
Havo, vwo, mbo niveau 2, 3 of 4	126	19%
Hbo	278	42%
Wetenschappelijk onderwijs (universiteit)	170	26%
Anders	7	1%
Totaal	666	100%

In wat voor een woning woont u?	n	%
Appartement	26	4%
Vrijstaande woning	247	36%
Hoekwoning	97	14%
Tussenwoning	94	14%
Twee-onder-één-kap	206	30%
Anders	15	2%
Totaal	685	100%

Bouwjaar woning	n	%
1960 of eerder	111	17%
1961 - 1970	232	35%
1971 - 1980	123	19%
1981 - 1990	92	14%
1991 of later	105	16%
Totaal	663	100%

Datum 22 november 2021
Titel Rapport onderzoek Berkum Energieneutraal

Bent u van plan het komend jaar te verhuizen?	n	%
Ja	13	2%
Nee	612	88%
Misschien	68	10%
Totaal	693	100%

Hoelang woont u al in uw woning?	n	%
0 -3 jaar	104	15%
4 - 10 jaar	133	19%
11 - 20 jaar	133	19%
21 - 30 jaar	137	20%
31 jaar of langer	181	26%
Totaal	688	100%